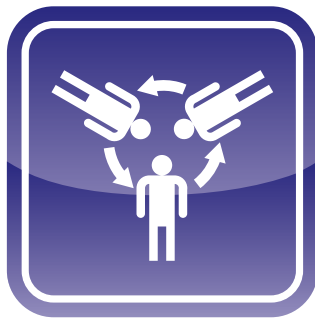

Programski
dokument
Mladinskega
sveta Slovenije

MIO BILL NOST MLADIH

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

Programski dokument

Mladinskega sveta Slovenije

»MOBILNOST MLADIH«

Uredili:

Jerneja Modic, Tanja Baumkirher, Nina Bakovnik, Tea Jarc

Oblikovanje:

Marko Bradica

Naklada:

300 izvodov

Izdajatelj in založnik:

Mladinski svet Slovenije
Erjavčeva cesta 4, Ljubljana
www.mss.si, info@mss.si

Za izdajatelja:

Kamal Izidor Shaker

Publikacijo je sofinanciralo
Ministrstvo za šolstvo in šport,
Urad Republike Slovenije
za mladino.

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO

Uvodne besede

V Mladinskem svetu Slovenije (MSS) smo za vključevanje, organiziranje, avtonomijo in demokracijo. Smo za mlade in mladinske organizacije, ker smo prepričani v koristi učenja, razvoja, odgovornosti in aktivnega državljanstva.

Kot krovno združenje nacionalnih mladinskih organizacij, ki pod svojim okriljem povezuje organizacije z različnimi interesnimi, nazorskimi ali političnimi usmeritvami, redno spremljamo položaj mladih in hkrati zastopamo njihova stališča v družbi. V želji po učinkovitem uresničevanju tega poslanstva razvijamo mladinske politike, s katerimi želimo položaj mladih in mladinskih organizacij tudi izboljšati.

Razvoj mladinskih politik pod okriljem MSS-ja poteka v duhu tesnega sodelovanja vseh organizacij članic ter njihovih predstavnic in predstavnikov v Komisiji MSS za mladinske politike. V okviru področnih delovnih skupin člani in članice komisije skupaj spremljajo in ocenjujejo aktualne problematike, s katerimi se mladi soočajo, se odzivajo na težave in pripravljajo programske dokumente z različnih področij.

Pred vami je programski dokument o mobilnosti mladih v Sloveniji.¹ Dokument je od priprave osnutka s strani Komisije do formalne potrditve s strani najvišjega odločevalnega organa Mladinskega sveta Slovenije prešel mnogo rok in glav. Pri njegovem nastajanju je tako preko demokratičnih procesov odločanja sodelovalo veliko število mladih, ogledali pa so si ga tudi nekateri strokovnjaki s področja mobilnosti.

Hvala vsem, ki boste dokument prebrali, širili njegovo vsebino in pripomogli k izvrševanju predlaganih ukrepov.

¹ Dokument je bil sprejet na na 20. redni seji Zbora MSS, 8. 12. 2011.

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

MSS-124-11

MOBILNOST MLADIH

programski dokument

Uvod

O MLADINSKIH POLITIKAH

V zadnjih nekaj letih je mladinska politika v Sloveniji prišla na družbeno-politični dnevni red in postaja čedalje pomembnejša in bolj upoštevana. Od leta 2010 je opredeljena tudi v Zakonu o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS), in sicer kot: *»/.../ usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami /.../«.*

Mladinski svet Slovenije (MSS), krovno združenje nacionalnih mladinskih organizacij in ključni partner v socialnem dialogu na področju mladine, si prizadeva za razvoj mladinskih politik in posledično izboljšanje položaja mladih. S tem namenom MSS pripravlja programske dokumente o različnih sektorskih politikah, s katerimi relevantne družbene akterje poziva k implementaciji predlaganih ukrepov. Na podlagi teh dokumentov - eden izmed njih je tudi pričujoči programski dokument o mobilnosti mladih, se MSS srečuje s političnimi odločevalci, odziva na aktualna dogajanja, informira mlade in javnost ter izvaja druge ukrepe.

Ena od definicij mladine pravi, da je posameznik mlad, dokler ne doseže zelenih točk odraščanja (se odseli od staršev, si ustvari družino, dobi zaposlitev, zaključi šolanje ipd.), torej zaživi neodvisno in samostojno življenje. Mladinske politike pa so namenjene prav procesu ustrezne ureditve teh ključnih prehodov v življenju posameznikov, ki ga želimo v Mladinskem svetu Slovenije s programskimi dokumenti oblikovati po meri mladih.

PROGRAMSKI DOKUMENT

»MOBILNOST MLADIH«

Sodoben svet je v nenehnem gibanju, to pa še posebej velja za mlade. Ob najvišji stopnji vpletenosti v (formalne in neformalne) izobraževalne aktivnosti ter najvišjem učnem potencialu so ključne značilnosti sodobne (prav tako slovenske) mladine tudi kreativnost, inovativnost, odprtost, sposobnost izstopa izven obstoječih okvirjev, visoka stopnja mobilnosti ter aktivnosti v raznolikih prostočasnih dejavnostih.

Zaradi naštetih značilnosti življenjskega sloga mladih ter vloge v procesu osamosvajanja je namen programskega dokumenta o mobilnosti mladih:

- ▶ opredeliti pomen mobilnosti na področju mladinskih politik,
- ▶ izpostaviti bistvene elemente problematike ter pomanjkljivosti urejanja mobilnosti mladih v Sloveniji, zlasti dostopnost do mobilnosti mladim, ki niso vključeni v formalno izobraževanje,
- ▶ predlagati ukrepe za izboljšanje pogojev, ki bodo mladim olajšali odločitve za mobilnost.

Dokument govori o širšem vidiku mobilnosti v neformalnem in formalnem izobraževanju, mobilnosti v mladinskih organizacijah in mladinskem delu, deloma pa zajema tudi mobilnosti mladih v zaposlovanju.

DEFINICIJE

Mobilnost mladih je zmožnost mladih, da v okviru doseganja ciljev za osebni razvoj, osamosvajanje, za namene prostovoljnega in mladinskega dela, izobraževalnih sistemov in programov, strokovnih usposabljanj, zaposlitvenih ter kariernih ciljev, bivanjskih priložnosti ter prostočasnih aktivnosti prehajajo med različnimi kraji v matični državi in zunaj nje.

Poznamo več vrst mobilnosti mladih – *prostorsko* (premik v fizičnem, geografskem prostoru znotraj države in meddržavno) in *družbeno* (prehod

posameznika z enega družbenega položaja v drugega, med različnimi družbenimi skupinami ter s tem povezanimi socialnimi okoliščinami), ki jima lahko dodamo še *psihološko* (zmožnost in pripravljenost na prostorsko mobilnost) in *virtualno mobilnost*.²

Ker so mladinske politike namenjene procesu ustrezne ureditve ključnih dejavnikov v življenju posameznikov na prehodu iz mladosti v odraslost, so vidiki družbene mobilnosti mladih podrobneje predstavljeni v posameznih programskih dokumentih Mladinskega sveta Slovenije³ in skupaj sestavljajo zaokroženo celoto, katere del je tudi prostorska mobilnost mladih.

V pričujočem dokumentu se zato v okviru mobilnosti mladih v mednarodnem okviru in znotraj Slovenije podrobneje dotikamo predvsem **prostorske učne mobilnosti mladih**. Ta mobilnost nastaja zaradi učenja, pridobivanja novih spretnosti in osebnega razvoja ter obravnava položaj mladih v neformalnih in formalnih učnih okoljih⁴, tj. udeležencev v mladinskih izmenjavah, v mladinskem delu ter mladih na prostovoljnem delu (zaradi neformalnega izobraževanja, usposabljanja za mladinsko delo in pridobivanja življenjskih izkušenj v mednarodnem okolju – npr. program Mladi v akciji), kot udeležencev mobilnosti v šolah, na dodiplomskem in podiplomskem študiju na univerzah, pripravnikov, vajencev ali v poklicnem usposabljanju znotraj Evropske unije ali zunaj nje (za namen študija in

² Williamson, H. 2002. Supporting young people in Europe: principles, policy and practice. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

³ Mladinski svet Slovenije. (2011). Programski dokumenti. Dostopno na: <http://mss.si/sl/programski-dokumenti.html> (25. 11. 2011).

⁴ Na evropski ravni se uporabljajo naslednje opredelitve: Za **formalno učenje** je značilno, da ga izvajajo izobraževalni zavodi ali zavodi za usposabljanje in ima strukturirane učne cilje, čas učenja ter učno podporo. Je namerna dejavnost udeleženca in vodi do izdaje spričevala. **Neformalnega učenja** ne izvajajo zavodi za izobraževanje ali usposabljanje in običajno ne vodi do izdaje spričevala. Vendar udeležencem predstavlja namerno dejavnost in ima strukturirane cilje, čas in podporo. **Priložnostno učenje** je rezultat vsakdanjih dejavnosti na delovnem mestu, v družini ali v prostem času. Ni strukturirano in običajno ne vodi do spričevala. V večini primerov je za udeleženca nenamerno (povzeto po: Evropska komisija. 2009. Zelena knjiga: Spodbujanje učne mobilnosti za mlade. Dostopno na: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_sl.pdf (31. 8. 2011)).

praktičnega usposabljanja, ki je mladim dostopno v okviru programa Vseživljenjsko učenje (Erasmus, Erasmus Mundus, Comenius, Leonardo da Vinci), akciji Marie Curie (7. Okvirni program), pobudi CEEPUS, nacionalnih štipendijskih instrumentov (zlasti za študente dodiplomske in podiplomske stopnje) in v okviru drugih bilateralnih meddržavnih sporazumov o sodelovanju na področju izobraževanja, kulture in znanosti). Deloma se dotikamo tudi zaposlitvene mobilnosti (ki obsega mobilnost z namenom strokovnega usposabljanja na delovnem mestu, pridobivanja ali izmenjave delovnih izkušenj, izboljšanja zaposlitvenih priložnosti ipd.). Mobilnosti zaradi prostočasnih aktivnosti (zlasti za namene turizma, športnih in kulturnih udejstvovanj) v dokumentu izpostavljammo le kot del učne mobilnosti mladih v neformalnem in priložnostnem izobraževanju. Druge vidike namenoma zapostavljamo, saj ocenjujemo, da na tem področju ni mogoče prepoznati problematik, ki bi bile posebej značilne za družbeno skupino mladih.

Pomen mobilnosti mladih v Sloveniji in zunaj nje

» *Pozitivni rezultati mobilnosti so pomembni tako za osebni razvoj posameznika, razvoj njegovih vrednot in spretnosti. Z mobilnostjo se povečuje zaposljivost mladih ter izboljšujejo možnosti za njihov vstop na trga dela.*

Izkušnje mladih z življenjem v drugi državi vplivajo na osebni in profesionalni razvoj, povečujejo samostojnost in odgovornost, mladim pomagajo izboljšati znanje jezikov in razviti druge socialne spretnosti ter sposobnosti. Ob tem imamo v mislih zlasti sposobnosti komunikacije z drugimi kulturami, krepitev solidarnosti, učenje o drugih, razmerah, sistemih in kulturah. Tako mladi razvijajo nov pogled na lastne razmere, sisteme in kulturo. Nepoznavanje in posledično ustvarjanje predsodkov sta (pre)večkrat vir konfliktov tako med posamezniki kot tudi med večjimi skupinami ljudi, državami, narodi ipd. Zato mobilnost pri mladih posredno zmanjšuje različne oblike nestrpnosti (homofobijo, rasizem, ksenofobijo ipd.), ki sicer zmanjšujejo možnosti za povezovanje in sodelovanje znotraj in zunaj države.

Mobilnost mladih je v času, ko je njihova brezposelnost tudi v Sloveniji čedalje večji problem, zelo pomembna za mlade posameznike. Ti si z mobilnostjo in pridobivanjem raznovrstnih učnih izkušenj (npr. izobraževalnih, delovnih) povečajo tudi možnosti za zaposlitev in tako vplivajo na lasten položaj na trgu dela. Veliko mladih si (z)manjša možnosti za zaposlitev ter s tem lažje vključevanje na trg dela, ker nimajo dovolj kvalifikacij, posebnih ter prenosljivih spretnosti ali izkušenj, ki jih zahteva globalna ekonomija, delodajalci pa jih iščejo in cenijo (znanje tujih jezikov, odprtost, strpnost, dajanje pobud, medkulturne in socialne kompetence ipd.).

Država mora spodbujati mobilnost mladih in omogočati pogoje, v katerih se lahko širi in razvija, saj je mobilnost mladih pomembna tudi zaradi

odpiranja in družbenega napredka države in družbe nasploh. Z mobilnostjo mladih se namreč povečujejo razvojne možnosti in potenciali, od katerih imata koristi tako pošiljajoča kot gostiteljska država in kraj. Mladi z izkušnjo mobilnosti so prilagodljivejši, saj si tako okrepijo sposobnost menjavanja in prilagajanja okolju, širijo lastno socialno omrežje in medkulturne kompetence ter so bolj zaposljivi. S prenosom dobrih praks z različnih področij in okolij (npr. mladinskega organiziranja, dela) vplivajo na izboljšave v domačem okolju. To je pozitivno z vidika države predvsem zaradi možnosti za gospodarstvo, izboljšanje medkulturnega razumevanja ter povečanje možnosti sodelovanja in mreženja ne le nevladnih organizacij, temveč tudi za prepletanje izkušenj različnih sektorjev. Zaradi krepitve strpnosti, aktivnega državljanstva in grajenja skupne evropske identitete imata koristi tudi Evropska unija in celotna mednarodna skupnost. Evropska komisija je zaradi širokega pomena na vse deležnike, spodbujanje razvoja programov za mobilnost mladih uvrstila med svoje prednostne naloge.

Pozitivni rezultati, ki veljajo za mobilnost znotraj Slovenije in zunaj nje (mednarodna mobilnost), so pomembni za osebni razvoj posameznika, razvoj njegovih vrednot in spretnosti. Povečuje se zaposljivost mladih ter izboljšujejo možnosti za njihov vstop na trg dela. Medkulturno razumevanje pa povečuje razvojne potenciale in možnosti za medkulturno povezovanje države na različnih področjih in posledično odpiranje družbe nasploh.

⁷¹ *Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju* (ZJIMS), Ur. l. RS št. 42/2010. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=97951> (13. 9. 2011).

⁸¹ Mladinski svet Slovenije. 2010. Programski dokument Mladinskega sveta Slovenije Mladinsko organiziranje. Dostopno na: <http://www.avtonomen.si/participacija/>.

Ključne problematike na področju mobilnosti mladih

MEDNARODNA MOBILNOST IZ SLOVENIJE V TUJINO

Mladi v Sloveniji so premalo mednarodno mobilni. Izhajajoč iz rezultatov raziskave Mladina 2010 je izkušnja tujine med mladimi v Sloveniji sicer večinski pojav, in to ne glede na starost ali spol, saj ima več kot 75 odstotkov mladih takšno ali drugačno izkušnjo »drugačnosti«, vendar je ta večinoma

» Mladi v Sloveniji so premalo mednarodno mobilni. Veliko je kratkotrajne mobilnosti, a skoraj nič dolgotrajne mobilnosti.

kratkotrajna, "turistična" in dobljena v prostem času. V Sloveniji delež mladih (15–29 let), ki so v preteklem letu v tujini prebili obdobje daljše od dveh mesecev, znaša le skromnih 3,6 odstotka. Ta delež je še nižji, ko gre za obdobje daljše od 12 mesecev (okoli 0,25 % v letu 2008).⁵ Če povzamemo: **veliko je kratkotrajne mobilnosti, a skoraj nič dolgotrajne mobilnosti.**

Mladi v Sloveniji izkazujejo relativno pozitiven odnos do učne mobilnosti. Rezultati raziskave Eurobarometra o mladih in mobilnosti kažejo, da se 82 % vprašanih mladih iz Slovenije v tujini ni izobraževalo ali usposabljalno, kar je sicer za 4 % bolje od povprečja EU-ja.⁶ Tudi rezultati raziskave Mladina 2010 so pokazali, da 86,3 % vprašanih ni opravljalo dela svojega izobraževanja v tujini (ta delež je sicer nižji kot pri študentski populaciji, vendar so vanj vključene tudi kratkotrajne mobilnosti), obenem pa jih je v raziskavi Mladina 2010 le 24,6 % nakazalo, da dela svojega izobraževanja zagotovo ne nameravajo opravljati v tujini. Le tretjina vprašanih mladih iz

⁵ Lavrič, dr. M. in sod. 2010. Mladina 2010. Končno poročilo o rezultatih raziskave. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.

⁶ Evropska komisija. 2011. Flash Eurobarometer o mladih in mobilnosti. Dostopno na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/292&type=HTML> (21. 11. 2011).

Slovenije⁷ ni pripravljena oditi od doma, zato da bi delala v drugi evropski državi (33 % mladih bi na delo v drugo evropsko državo odšlo za določen čas, 31 % pa za nedoločen čas). To pripelje do sklepa, da v Sloveniji **ostaja pomemben razkorak med načrtovano in realizirano mobilnostjo mladih. Veliko je načrtovane, a le malo realizirane mobilnosti.**

Kljub vedno večji raznolikosti programov, namenjenih povečanju mobilnosti mladih, je mogoče vzroke in izzive za izboljšanje za zdaj nizke realizacije mednarodne mobilnosti mladih (glede na načrtovano) v prihodnosti, prepoznati v:

» V Sloveniji ostaja pomemben razkorak med načrtovano in dejansko realizirano mobilnostjo mladih. Vzrok za to je pomanjkljivo ozaveščanje posameznikov o pomenu, možnostih in podpor- nih instrumentih, ki olajšujejo mobilnost.

- ▶ (ne)priznavanju formalno, neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in veščin,
- ▶ pomanjkanju povezovanja med ustreznimi institucijami (ni medsektorskega prehajanja iz izobraževanja v poslovni svet in obratno, iz izobraževanja v prostovoljno delo, iz poklicnega v splošno izobraževanje, iz javnih raziskovalnih zavodov v podjetja ipd. – na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni),
- ▶ nezadostni finančni podpori iz programov ali drugih virov (štipendije, namenska posojila ipd.) za mobilnost in posledično visokih stroškov za udeležence mobilnosti,
- ▶ odsotnosti/pomanjkljivem ozaveščanju posameznikov in drugih udeležencev mobilnosti (organizacije, zaposlovalci ipd.) o pomenu, možnostih ter podpornih instrumentih, ki olajšujejo mobilnost,
- ▶ načinu življenja in vzgojno-izobraževalnem sistemu v Sloveniji, ki v mobilnosti ne vidi dovolj prednosti, ter v splošni nepripravljenosti mladih na odhod od »doma«.

⁷¹ Evropska komisija. 2011. Flash Eurobarometer o mladih in mobilnosti. Dostopno na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/292&type=HTML> (21. 11. 2011).

Za nizko realizacijo načrtovane mobilnosti med mladimi je najpomembnejši vzrok premajhno povezovanje med različnimi institucijami ter posledično slabo priznavanje vrednosti v tujini opravljenih obveznosti oziroma ovire pri (ne)priznavanju formalno, neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in veščin.

Vlaganje v mobilnost mladih se zaradi njenega pozitivnega pomena dolgoročno odlično obrestuje. Prostovoljno delo in neformalno učenje sta lahko zelo učinkovita načina za doseganje tistih mladih ljudi, ki bi sicer lahko ostali izključeni iz programov učne mobilnosti – pod pogojem, da sta dejavnosti ustrezno vrednoteni oziroma priznani. V mnogih primerih pa sodelovanje v programih mobilnosti in tako pridobljena znanja in spretnosti še niso dovolj priznani in upoštevani. Postopki pridobivanja dokumentov (vizumi, dovoljenja za bivanje, informacije, podpora itd., predvsem za države zunaj EU) za življenje ter priznavanje v tujini formalno, neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in veščin pa prinašajo

» Za nizko realizacijo načrtovane mobilnosti med mladimi je najpomembnejši vzrok premajhno povezovanje med različnimi institucijami in tako tudi slabo priznavanje vrednosti v tujini opravljenih obveznosti ter ovire pri (ne)priznavanju formalno, neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in veščin.

ogromno birokratskih ovir (zbiranje dokumentacije, podvajanje istih zahtev, počasnost birokracije) in stroškov. V duhu vseživljenjskega učenja je treba prepoznati in potrditi tudi neformalno in priložnostno učenje, npr. v dokumentih Europass – mobilnost, Youthpass ipd. Poleg tega pa pravni status posameznika ni vedno jasen pri mladih, ki so vključeni v mobilnost, vendar jih ni mogoče natančno razvrstiti v nobeno izmed skupin (npr. prostovoljci, mladi profesionalci – umetniki, oblikovalci ali podjetniki, vključeni v mobilnost). Nejasnosti oziroma omejitve v zvezi z njihovim statusom lahko vplivajo na njihovo pravico do socialnega varstva ali prejemanja socialnih nadomestil in jih lahko odvrnejo od mobilnosti.

Za nizko realizacijo načrtovane mobilnosti med mladimi je najpomembnejši vzrok premajhno povezovanje med različnimi institucijami in tako tudi

slabo priznavanje vrednosti v tujini opravljenih obveznosti ter ovire pri (ne)priznavanju formalno, neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in veščin.

Politike za zagotavljanje priznavanja učne mobilnosti mladih so trenutno najbolj razvite v visokem šolstvu, saj cilj Evropske komisije pri mobilnosti v visokem šolstvu določa, da bi do leta 2020 vsaj 20 % diplomantov iz evropskega visokošolskega prostora v tujini preživelo del svojega študija ali usposabljanja.⁸

Vendar se tudi na tem področju še pojavljajo problemi in mnoge administrativne ter zakonske ovire. Udeleženci raziskave Evroštudent 2010 so kot najmočnejši razlog, ki vpliva na (ne)odločitev za mednarodno mobilnost (predvsem študijsko), izpostavili tako imenovane »razloge okolja«; med njimi predvsem šibko podporo mobilnosti mladih v Sloveniji in problematiko (ne)priznavanja študijskih rezultatov, doseženih v tujini (izpitov, semestra, letnika ipd.). Zato velik del študentov odhaja v tujino na lastno pobudo. Med mladimi, ki so del izobraževanja opravili v tujini, je bila pri odločitvi za študij v tujini raven dosežene izobrazbe najmanj pomembna, kar kaže na primarno prepoznavanje drugih pozitivnih učinkov mobilnosti.⁹

Na (ne)dostopnost legalnih zmožnosti oziroma nizko podporo mobilnosti v domači državi vplivajo (ne)dostopnost informacij o mobilnosti; dejstvo, da študijski programi večinoma ne predvidevajo usposabljanja v tujini; individualno dogovarjanje in dodatne skrbi zaradi (ne)priznavanja vsebin in obveznosti, ki jih povzročajo avtonomija in neskladja s programom posameznih fakultet ter predavateljev; pričakovan zastoj oziroma podaljšanje študija; slabo vrednotenje tako pridobljene izobrazbe; omejen dostop do programov mobilnosti ipd.

⁸ Komisija Evropskih Skupnosti. 2009. Zelena knjiga: Spodbujanje učne mobilnosti za mlade. COM(2009) 329 konč. Dostopno na: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf (22. 11. 2011).

⁹ Nekrep, Andreja, Robert Repnik, Marjan Krašna, Marko Marhl. 2011. Evroštudent SI 2010. Ekonomski, socialni, bivalni položaj in mednarodna mobilnost študentov v Sloveniji. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Visoki ekonomski stroški mednarodne mobilnosti, nezadostna finančna podpora mladim iz programov mobilnosti ter odsotnost ekonomskih (z)možnosti oziroma pomanjkanje sredstev s strani udeleženca mobilnosti ali njegove družine onemogočajo enak dostop in pogoje za mobilnost vsem mladim ter marsikaterega mladega človeka odvrnejo od pridobivanja izkušenj v tujini.

Tako raziskava Eurobarometra kot raziskava Mladina 2010 kažeta, da je skoraj dve tretjini (65 % oz. 63 %) mladih, ki so v tujini živeli zaradi učne

» *Visoki ekonomski stroški mednarodne mobilnosti, nezadostna finančna podpora mladim in pomanjkanje sredstev s strani udeleženca mobilnosti onemogočajo enak dostop in pogoje za mobilnost vsem mladim ter tako marsikaterega mladega odvrnejo od pridobivanja izkušenj v tujini. K odvračanju mladih od realizacije mednarodne mobilnosti zaradi visokih stroškov prispeva tudi neustrezna nacionalna štipendijska politika.*

mobilnosti, to storilo z zasebnim financiranjem ali prihranki. Tretjina (33 %) tistih, ki si želijo v tujino zaradi učne mobilnosti, je navedlo, da si tega ne morejo privoščiti zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in stroškov bivanja v tujini,¹⁰ **iz česar je mogoče sklepati, da obstajajo razlike v možnostih za mobilnost mladih za nižje in višje sloje oziroma dostop do mobilnosti ni enak vsem mladim.**

Evropska sredstva iz programov mobilnosti torej nikakor ne zadostujejo. Državne ali regionalne štipendije oziroma posojila namreč omogočajo (so)financiranje mednarodne mobilnosti le 17 % udeležencev mobilnosti.¹¹ Problematično je zlasti premajhno vključevanje in sodelovanje evropskih, nacionalnih in regionalnih institucij z izobraževalnimi zavodi, civilno družbo in lokalnimi organi, vključenimi v mobilnost, ki bi lahko združili svoje zmogljivosti za (so)financiranje mobilnosti in tako imeli največjo posredno korist. Štipendije, pre-

¹⁰ Evropska komisija. 2011. Flash Eurobarometer o mladih in mobilnosti. Dostopno na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/292&type=HTML> (22. 11. 2011).

¹¹ Glej opombo 10.

nosljivi prejemki iz socialnega varstva (otroški dodatek, nadomestilo v primeru brezposelnosti ipd.), posojila in sofinanciranje obrestnih mer pri varčevanju za namene mobilnosti matične države so lahko pomemben finančni vir za udeleženca mobilnosti. Vendar pa take in druge neposredne ali posredne subvencije v domači državi pogosto niso prenosljive, kar je lahko v nasprotju s predpisi skupnosti, mlade pa odvrča od bivanja v tujini.

Za mobilnost mladih v formalnem izobraževanju je pomemben tudi ekonomski položaj družine, saj 56 % stroškov mobilnosti nosita študent in njegova družina. Drugi viri pa ne omogočajo študija v tujini, ampak lahko do neke mere le razbremenijo družino nekaterih finančnih obveznosti. Med mladimi, ki so vsaj del študijskih obveznosti opravili v tujini, prevladujejo dekleta ter tisti, ki izhajajo iz materialno boljše preskrbljenih družin. Slabše ekonomsko stanje posameznika oz. njegove družine veliki večini mladih ne omogoča udeležbe v programih mobilnosti.¹²

» Ozaveščanje in informiranje glede možnosti učne in zaposlitvene mobilnosti za mlade je pomanjkljivo. Prav tako se ne posveča dovolj zadostne pozornosti in podpore mladim invalidom, mladim staršem in mladim, ki so že izven izobraževalnega sistema.

K odvrčanju mladih od realizacije mednarodne mobilnosti zaradi visokih stroškov prispeva tudi **neustrezna nacionalna študentska politika**, ki za namene mednarodne mobilnosti ne omogoča prenosljivosti oz. istočasnega prejemanja več vrst štipendij. Zgolj 3 % vprašanih meni, da so štipendije za študij v tujini dovolj visoke.¹³ Prav tako višine štipendij za mednarodno mobilnost niso vedno ustrezne življenjskemu standardu države gostiteljice, zato so mladi, ki se odločijo za mobilnost v državo z višjim življenjskim standardom kot Slovenija, v večji meri odvisni od lastnega (so)financiranja oziroma od možnosti pridobitve štipendije v državi gostiteljici.

¹² Lavrič, dr. M. in sod. 2010. Mladina 2010. Končno poročilo o rezultatih raziskave. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.

¹³ Glej opombo 12.

Ozaveščanje in informiranje o možnostih učne in zaposlitvene mobilnosti za mlade je pomanjkljivo. Informacije o programih mobilnosti in z njo povezanih možnosti dosežejo zelo nizek delež širše ciljne populacije; veliko mladih nima več možnosti mobilnosti, ko izvejo za programe, zato je treba informacije redno posodabljeni in zagotoviti njihovo boljše dostopnost širši ciljni publiki.

Institucionalna podpora ter informiranje o možnostih in potencialnih koristih za mednarodno mobilnost morata biti usmerjena tako k mladim in aktivnim v mladinskem delu kot tudi k študentom, udeležencem v sistemu poklicnega izobraževanja, učiteljem. Prav tako se ne posveča dovolj pozornosti in nudi ustrezne podpore mladim invalidom, mladim staršem ter tistim, ki so že zunaj formalnega izobraževalnega sistema (torej šolanja sploh niso zaključili, so ga že zaključili ali želijo nadaljevati izobraževanje).

V formalnem in neformalnem vzgojno-izobraževalnem sistemu ni načrtnega, systemskega vzgajanja za mobilnost. Možnosti za mobilnost so prevečkrat rezultat le osebnih prizadevanj in vlaganja prostega časa ter sredstev zlasti vodij usposabljanj oz. mladinskih voditeljev, mladinskih delavcev, prostovoljcev, nadrejenih delavcev, učiteljev ter posameznikov, ki so bili sami vključeni v mobilnost (tj. nekdanji prostovoljci, visokošolski diplomanti in različne mreže učencev, študentov). Ti z lastnim zgledom, morebitno osebno izkušnjo mobilnosti; s tem da v svojih dejavnostih priznavajo dodano vrednost učne mobilnosti ter posredovanjem informacij mlade spodbujajo k razmišljanju oziroma navdušijo in motivirajo za udejanjanje mobilnosti že v najzgodnejših letih.

Mladi so z možnostmi in z vsebino programov študijske mobilnosti relativno dobro seznanjeni, možnost študija v tujini jim je načeloma všeč, vendar je študentska mobilnost v Sloveniji še vedno relativno nizka. Delež mednarodno mobilnih študentov v Sloveniji je najvišji v programu Vseživljenjsko učenje/Erasmus, vendar je še vedno pod evropskim povprečjem in v longitudinalnem pogledu izkazuje relativno stabilnost (manj kot 1 % študentske populacije).¹⁴

¹⁴ Lavrič, dr. M. in sod. 2010. Mladina 2010. Končno poročilo o rezultatih raziskave. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.

MEDNARODNA MOBILNOST IZ TUJINE V SLOVENIJO

Dvosmernost procesa mobilnosti mladih je v Sloveniji zelo šibka. V povezavi z nizko mobilnostjo mladih iz Slovenije imamo v Sloveniji tudi relativno malo tujih mladih udeležencev učne mobilnosti. Tovrstna mobilnost bi morala biti sistemska, organizirana in dvosmerna (v tujino in iz tujine). S prihajanjem tujih udeležencev mobilnosti in povečevanjem

» *Dvosmernost procesa mobilnosti mladih je v Sloveniji zelo šibka, saj se obstoječim podpornim instrumentom za mladinsko mobilnost daje premalo pozornosti ali pa ti sploh niso razviti.*

vidnosti rezultatov različnih oblik učnih mobilnosti (v mladinskem delu, pri študiju itd.) se v družbi ustvarja splošno mnenje o pozitivnih vidikih odločitve za mobilnosti mladih, poveča se vpliv na nacionalne in lokalne gostiteljske skupnosti ter njihovo odpiranje navzven. Zaradi večje mobilnosti mladih se bolj prilagajajo tudi institucije, ki pridejo v stik z udeleženci mobilnosti (npr. jezik poučevanja in dela), posledično pa se lahko več mladih iz Slovenije odloči za mednarodno mobilnost.

Slovensko okolje je za tuje koristnike mobilnosti velikokrat zelo neprijazno, kar je eden izmed pomembnih razlogov za zdajšnje stanje. To zlasti velja za institucionalne ureditve, ki se nanašajo na tiste, ki dalj časa gostujejo v Sloveniji. Slovenska podjetja in lokalne skupnosti je treba prepričati o koristih učne mobilnosti, tako da bodo vložila dodaten trud, potreben za zagotovitev večjega števila praktičnih usposabljanj, pripravništev in prostovoljnih aktivnosti za povečanje mednarodne mobilnosti mladih. V sodelovanju z evropskimi, nacionalnimi in regionalnimi organi lahko podjetja ter deležniki lokalne skupnosti delijo in izmenjujejo svoje bogato znanje in izkušnje z mladimi, prispevajo k (so)financiranju mladinske mobilnosti ter na tak način prispevajo k mednarodnemu vidiku slovenskih podjetij in lokalnih skupnosti kar doma.

Premalo pozornosti se namenja obstoječim podpornim instrumentom za mladinsko mobilnost ali pa ti sploh niso razviti. Obstoječe podporne instrumente je treba drugače usmeriti, da bi bili dostopnejši udeležencem,

dejavnosti mobilnosti pa vidnejše in učinkovitejše. Ko se mladi v času mobilnosti soočijo z realnostjo vsakdana, lahko nastanejo zelo velike težave. Čeprav so nekateri podporni instrumenti razviti celo na evropskem nivoju (npr. evropska mladinska kartica), pa niso vključeni niti v sistem informiranja, kaj šele v organizirani sistem podpore. Koriščenje nekaterih obstoječih podpornih instrumentov je v celoti prepuščeno le posameznikom in njihovi iznajdljivosti. Podobno velja tudi za zelo pomembne podporne instrumente, kot so štipendije, zdravstveno zavarovanje, zagotavljanje bivanjskih razmer v času bivanja v Sloveniji in tujini ipd.

Z vključitvijo v organizirano ponudbo in informiranjem o dostopnih podpornih instrumentih bi zagotovo povečali število udeležencev mladinske mobilnosti iz tujine in v tujino. Kvalitetna celostna podpora manjka tudi zato, ker mnogi dobri kadri iz Slovenije ostanejo v tujini, saj pri nas zanje ni pravih priložnosti.

MEDNARODNA MOBILNOST V MLADINSKEM DELU IN ORGANIZIRANJU

» Številni mladi so v prostem času aktivni na področju neformalnega izobraževanja, ki poleg izobraževanja omogoča tudi mednarodno mobilnost.

Mednarodna mobilnost mladih v mladinskem delu in neformalnem izobraževanju je razširjena pri omejenem številu mladih.

Veliko mladih je v svojem prostem času aktivnih na področju neformalnega izobraževanja, ki ob izobraževanju omogoča tudi možnosti mednarodne mobilnosti.

Pri mladinskem delu in organiziranju je mobilnost mladih lahko razumljena kot oblika dela z mladimi skozi daljše časovno

obdobje (npr. eno leto) in v zvezi s tem postavljenimi samostojnimi cilji. S tako obliko dela dosegamo in krepimo pomembne cilje širših mladinskih politik (na primer participacijo mladih, vključevanje pasivnih oziroma

ranljivih skupin, krepitev kompetenc, razvoj načel solidarnosti, strpnost, sodelovanja, kritičnega mišljenja, ustvarjalnosti). Ti samostojni cilji znotraj mobilnosti mladih v mladinskem delu in neformalnem izobraževanju kot oblike dela služijo kot vzpodbuda za uporabo skupinskih in individualnih učnih mobilnosti v mladinskem delu ter krepijo kvalitete učnega procesa znotraj takšnih oblik dela z mladimi.

Na evropski ravni tovrstni programi sicer obstajajo za vzpodbujanje mobilnosti mladih, vendar ne dosegajo dovolj velikega deleža ciljne publike, mobilnost je zato še vedno izjema in ne pravilo ter je dostopnejša le nekaterim – npr. študentom. Pri tem je bistveno, da tovrstni programi

» *Z mobilnostjo v okviru neformalnega izobraževanja v mladinskem delu mladi pridobijo izkušnje, ki so bistvene za krepitev njihovih medosebnih, medkulturnih, jezikovnih in drugih sposobnosti.*

mednarodne mobilnosti v mladinskem delu morajo, ne glede na njihovo vključenost v sistem formalnega izobraževanja, biti dosegljivi mladim, mladinskim organizacijam kot njihovim predstavnikom ter mladinskim delavcem, ki delajo z mladimi in za mlade.

Z mobilnostjo v okviru neformalnega izobraževanja v mladinskem delu mladi pridobijo izkušnje, ki so bistvene za krepitev njihovih medosebnih, medkulturnih, jezikovnih in drugih sposobnosti. Mobilnost

mladih v okviru neformalnega izobraževanja v mladinskem delu s podporo evropskih programov je pomembna, saj mladi s tovrstno mednarodno mobilnostjo pridobijo izkušnje, ki so bistvene za krepitev njihovih medosebnih, medkulturnih, jezikovnih in drugih sposobnosti oziroma veščin, obenem pa prispevajo k nemotenemu delovanju in nadaljnjemu razvoju mladinskega dela, povečanemu prepoznavanju pomena neformalnega izobraževanja, mobilnosti mladih, krepitvi mladinskih organizacij ter spodbujanju aktivnega državljanstva mladih v življenju mednarodne skupnosti. S konkretnimi, vidnimi rezultati različnih oblik učnih mobilnosti v mladinskem delu imajo mladinske organizacije možnost vpliva na lokalne skupnosti in procese, ki tam potekajo. Dostopnost tovrstne mobilnosti večjemu številu akterjev, dejavnih v mladinskem

sektorju, ki ga znajo uporabljati kot učno obliko in orodje, je potrebna tudi za dinamičen, dolgoročen razvoj mladinskega dela in mladinskih politik v nacionalnem okviru držav članic EU-ja in za povezovanje zunaj njega.

MOBILNOST MLADIH ZNOTRAJ SLOVENIJE

Glede na izobraževalne, zaposlitvene in prostočasne aktivnosti ter življenjski slog večjo mobilnost mladih znotraj Slovenije ovirajo neustrezno urejanje bivanjske problematike mladih, neučinkovita in potrebam mladim nenaklonjena ureditev javnega prometa ter pomanjkanje systemskega razvoja podpornih instrumentov za namene mobilnosti mladih, kar je še posebej problematično zunaj mestnih središč, ali popolna odsotnost javnega prometa v nekaterih ruralnih okoljih.

» Zaradi slabše prometne povezanosti nekaterih ruralnih okolij in mladim nenaklonjene stanovanjske problematike je pripravljenost na dolgoročno zapustitev domačega okolja največja v krajih, ki najbolj potrebujejo dobre kadre.

Značilnosti življenjskega sloga ter različne izobraževalne, zaposlitvene in prostočasne aktivnosti, ki se med seboj velikokrat dopolnjujejo, so za mlade pomemben dejavnik pri odločanju za uporabo javnega prevoza, zato ga je treba narediti njim prilagodljivejšega.

Zaradi slabše prometne povezanosti nekaterih ruralnih okolij in mladim nenaklonjene stanovanjske problematike je pripravljenost na dolgoročno zapustitev domačega okolja največja v krajih, ki najbolj potrebujejo dobre kadre. Obenem pa so izboljšave na področjih stanovanjske

problematike in dostopnosti javnega prometa nujne za krepitev pogostosti odločitev mladih iskalcev zaposlitve za mobilnost zunaj kraja trenutnega bivanja oziroma v ruralnejših okoljih. Neustrezna in neučinkovita ureditev javnega prevoza je težavna tudi zato, ker med mladimi spodbuja okolju neprijazne prakse mobilnosti, to pa s pomanjkanjem izobraževanja in ozaveščanja mladih o okoljski vzdržnosti v mobilnosti prispeva k neodgovornemu in škodljivemu odnosu mladih do okolja.

Priporočila

Položaj mladih na področju mobilnosti, kot je identificiran in opredeljen v tem programskem dokumentu, je nujno potrebno izboljšati. V Mladinskem svetu Slovenije si v ta namen prizadevamo za implementacijo raznolikih ukrepov s strani države, formalnih izobraževalnih institucij in delodajalcev, ki so osrednji nosilci možnih sprememb na obravnavanem področju.

- 1|** Politične odločevalce pozivamo k omogočanju in podpori mladinske mobilnosti kot celote ter zato k povišanju javnih finančnih sredstev, namenjenih programom mednarodnih usposabljanj, praks in drugih

» Nujno je treba sprejeti take ukrepe, ki bodo omogočali in podpirali mladinsko mobilnost kot celoto ter bodo zagotovili povišanje javnih finančnih sredstev, namenjenih programom mednarodnih usposabljanj, praks in drugih oblik izmenjav.

oblik izmenjav. Omogočijo naj tudi prejemanje dohodkov za socialno varnost in drugih sredstev v času trajanja mobilnosti ter krepijo prizadevanja za povišanje tovrstnih sredstev na mednarodni ravni, saj tako povečujejo možnosti za mobilnost in zagotavljanje te možnosti večjemu številu mladih.

- 2|** Politične deležnike in pristojna ministrstva pozivamo, da je treba povečati sredstva za subvencije oziroma štipendije v mednarodnem okolju in možnosti za pridobivanja različnih štipendij hkrati; višino štipendij je treba prilagoditi standardom države gostiteljice

ter tako znižati potrebni lastni vložek za stroške, povezane z nastanitvijo, prehrano in prevozom v času trajanja mobilnosti mladih. Obenem jih pozivamo, da preučijo možnosti uvedbe instrumenta posojil oziroma jamstev mladim za namene mobilnosti.

- 3|** Politične odločevalce na mednarodni ravni pozivamo k finančni okrepitvi programov, namenjenih povečanju mobilnosti v mladinskem delu za mlade in mladinske organizacije, s čimer se bodo okrepila

sodelovanja na ravni mladinskega dela, aktivnega državljanstva mladih ter mladinskega organiziranja, izmenjave dobrih praks ter izmenjave znanja in metod dela v neformalnem izobraževanju.

- 4|** Slovenski politični odločevalci in ostali deležniki naj z zagotavljanjem nacionalnih sredstev podprejo razvoj programa specializiranih nacionalnih (dvostranski meddržavni sporazumi o sodelovanju, sporazumi z najpomembnejšimi zunanjetrgovinskimi partnericami in sosednjimi državami) in lokalnih instrumentov mobilnosti v mladinskem delu na regionalni in občinski ravni (npr. partnerstva

» *Nosilci formalnega in neformalnega izobraževanja morajo okrepiti ozaveščanje in informiranje mladih o pomenu in možnostih mednarodne mobilnosti v okviru svojih rednih vzgojno-izobraževalnih procesov.*

lokalnih skupnosti, pobratene občine) ter v sodelovanju s podjetji preučijo možnosti za uvedbo dvosmernih mobilnosti, ki v Sloveniji trenutno skorajda ne obstajajo (»traineeships«, »au pair« ipd.) ter na ta način podprejo učne mobilnosti mladih.

- 5|** Slovenske univerze in podjetja, tako slovenska kot tuja, pozivamo k spodbujanju dialoga in okrepljenemu povežovanju ter posledičnemu povečanju mobilnosti študentov in mlajših odraslih. Predlog vidimo kot del rešitve za

problematiko prehajanja iz področja izobraževanja na področje zaposlovanja, zmanjšanje brezposelnosti mladih in izboljšanje gospodarske rasti v evropskem gospodarskem prostoru.

- 6|** Politične odločevalce v Sloveniji in na ravni Evropske Unije pozivamo k odpravi objektivnih ovir sodelovanja med institucijami ter povečanemu zavzemanju za vzajemno priznavanje formalno, neformalno ter priložnostno pridobljenih znanj, veščin in spretnosti zunaj Slovenije. Poleg okrepitve ekonomskih (z)možnosti mednarodne mobilnosti mladih je več pozornosti treba nameniti dejanskemu zagotavljanju vsem mladim dostopnih legalnih (z)možnosti za mednarodno mobilnost. Nosilci formalnega in neformalnega izobraževanja morajo okrepiti ozaveščanje in informiranje mladih o pomenu in možnostih mednarodne mobilnosti v okviru svojih rednih vzgojno-izobraževalnih procesov.

7| Nosilce formalnega in neformalnega izobraževanja pozivamo, da okrepijo ozaveščanje in informiranje mladih o pomenu in možnostih mednarodne mobilnosti v okviru svojih rednih vzgojno-izobraževalnih procesov. V opisih del in nalog ter v delovnih načrtih je treba čas in delo učiteljev, vodij usposabljanja in mladinskih delavcev, vložen v pomoč mladim pri njihovih pripravah na bivanje v tujini, ustrezno priznati kot sestavni del njihovega poklicnega razvoja. Glede na trenutno nezadostno doseganje širše ciljne populacije je treba v prihodnje poskrbeti, da bodo konkretni učinki mobilnosti mladim bolje predstavljeni, ob tem pa več pozornosti nameniti informiranju o možnostih za njihovo mobilnost in uporabi različnih kanalov za doseganje ciljne publike. Del rešitve za informiranje vidimo v promociji nematerialnih prednosti oziroma koristi, ki jih mobilnost prinaša, okrepitvi zbiranja informacij o možnostih za mobilnosti mladih, vendar ne le z vidika izobraževanja, usposabljanja, pripravništev, pridobivanja delovnih izkušenj, temveč tudi glede nastanitve, praktičnih napotkov, posredovanja kontaktov ipd.

8| Slovenske in evropske odločevalce pozivamo, da obstoječe podporne instrumente sistemsko vključijo v izvajanje programov mednarodne mobilnosti in razvijejo tudi nove podporne instrumente na evropski

» *Treba je spodbujati mobilnost mladih med različnimi kraji in regijami v Sloveniji in posledično vzpostaviti učinkovitejši ter ekonomsko dostopnejši sistem javnih prevozov.*

ravni. Kot enega od podpornih instrumentov je treba zagotoviti strokovne kadre, ki bodo sposobni zbirati informacije o učnih in delovnih možnostih mladih po vrnitvi iz tujine ter jih ob odsotnosti možnosti za neposredno zaposlovanje usmeriti v možnosti za podjetništvo in razvijanje lastne ideje. Tako se lahko tudi v domačem okolju ponudijo možnosti za realizacijo znanja, pridobljenega v tujini.

9| Akterje v mladinskem sektorju pozivamo, da v okviru rednih usposabljanj za svoje člane vključujejo tudi vsebine informiranja o možnostih mobilnosti. Tako lahko spodbujajo uporabo oblik učnih mobilnosti v njihovem delu na regionalnih in lokalnih ravneh, kjer imajo najbolj neposreden stik z mladimi, pomembno lahko povečajo

vidnost rezultatov različnih oblik učnih mobilnosti v mladinskem delu, pridobijo vire (so)financiranja, obenem pa vplivajo na širšo lokalno skupnost.

- 10|** Svet RS za mladino ter Svet RS za študentska vprašanja naj v sodelovanju z odločevalci iščeta rešitve za zaznane problematike gostiteljskih mobilnosti in na ta način vzpodbujata prijaznejše okolje ter postopno prilagajanje slovenskih institucij glede na potrebe gostiteljskih mobilnosti.
- 11|** Politični odločevalci in pristojna ministrstva naj povečajo sodelovanje z drugimi udeleženci iz sektorja neformalnega izobraževanja ter ustrezno uredijo evidentiranje, priznavanje in potrjevanje usposobljenosti ter znanj in spretnosti, pridobljenih v obdobju učne mobilnosti, kar vidimo kot ključno za spodbujanje mobilnosti med mladimi in povezovanje mobilnosti z izobraževanjem.
- 12|** Treba je spodbujati mobilnost mladih med različnimi kraji in regijami v Sloveniji in posledično vzpostaviti učinkovitejši ter ekonomsko dostopnejši sistem javnih prevozov.
- 13|** Politične odločevalce pozivamo, da za vzpodbujanje mobilnosti mladih med različnimi kraji in regijami v Sloveniji vzpostavijo učinkovitejši ter ekonomsko dostopnejši sistem javnih prevozov. Ob vlaganjih v razvoj sistema javnih prevozov z vidika učinkovitosti je treba zagotoviti tudi večjo prilagodljivost oziroma možnost dopolnjevanja različnih ponudnikov storitev javnega prevoza. Tovrstni ukrepi bodo po našem mnenju povečali delež mladih, ki se bodo odločili za mobilnost med kraji znotraj Slovenije, hkrati pa zmanjšali razlike med dostopnostjo urbanih in ruralnih okolij.
- 14|** Politični odločevalci na nacionalni in lokalni ravni morajo mladim zagotoviti učinkovito logistiko ter okolju prijazne načine mobilnosti, zlasti z vidika racionalne porabe.
- 15|** Politične nosilce na nacionalni ravni, ki se ukvarjajo s področji mobilnosti mladih, ter mladinske organizacije pozivamo, da dajo večji poudarek podpornim instrumentom mladinske mobilnosti v Sloveniji, ki bodo mladim omogočili lažji dostop do programov, storitev in produktov, pomembnih za mobilnost. Z relativno majhnimi sredstvi za razvoj podpornih instrumentov je mogoče doseči velike rezultate pri povečanju mladinske mobilnosti v Sloveniji.

- 16 |** Nosilce formalnega in neformalnega vzgojno-izobraževalnega procesa pozivamo h krepitvi informiranja ter k dajanju praktičnih zgledov ozaveščanja mladih o okoljski vzdržnosti v mobilnosti v okviru svojih rednih vzgojno-izobraževalnih procesov.

Temeljne ugotovitve

En sam akter ne more razširiti možnosti za mladinsko mobilnost veliko prek meja obstoječih programov. Pri premagovanju ovir za mobilnost so potrebni usklajen pristop v vseh sektorjih – od poučevanja jezikov do prostovoljskih dejavnosti, prizadevanja na številnih področjih ter ukrepi na regionalni, nacionalni, nadnacionalni in institucionalni ravni ter dejavno vključevanje mladinskih organizacij, civilne družbe, podjetij in drugih zainteresiranih strani.

Treba je oblikovati novo partnerstvo, v katerem se bodo javni organi povezali s partnerji, civilno družbo in poslovnim svetom. Strokovna združenja, mladinske organizacije in druge nevladne organizacije je mogoče spodbuditi k dejavnemu pospeševanju mladinske mobilnosti. Mobilnost mladih je mogoče vključiti v vsa ustrezna področja politik, od izobraževanja, usposabljanja in kulture do raziskav, podjetništva in inovacij. S krepitvijo obstoječih in oblikovanjem novih, primernejših evropskih programov, bi organizacije civilne družbe v partnerskem sodelovanju z regijami in lokalnimi skupnostmi lahko spodbujali k tesnemu medinstitucionalnemu sodelovanju po vzoru medmestnih partnerstev in vzpostavljanju temeljev za dialog.

Zaključek

Celostna ureditev politike mobilnosti mladih v Sloveniji je nujno potreben korak k oblikovanju kakovostnega življenjskega sloga mladih, hitrejšemu doseganju avtonomije ter posledično k zagotavljanju trajnostnega družbenega razvoja.

Mladi so namreč pogosto najbolj prezrt segment družbe, za katerega po mnenju mnogih ni treba uvajati posebnih ukrepov. Tako razmišljanje pa zaradi pomembnosti življenjskih prehodov, ki jih posameznik opravi ravno v obdobju mladosti, vsekakor ni pravilno. Če si torej želimo zdravo, skladno in povezano družbo, ki bo nudila perspektivno prihodnost, ljudje v njej pa bodo produktivno in z veseljem živeli, moramo ustrezno poskrbeti za mlade.

V Mladinskem svetu Slovenije si pri tem prizadevamo za sodelovanje vseh družbenih akterjev, ki lahko kakorkoli prispevajo k izboljšanju obstoječih okoliščin in pogojev. Prizadevamo si za razvoj dolgoročne, koherentne politike, ki bo ustrezala potrebam mladih in jim omogočila uspešno osamosvajanje. Tako lahko namreč pomembno vplivamo na kakovost življenja v Sloveniji in prihodnost naše družbe.

MOJE BELEŽKE

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

MOJE BELEŽKE

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

MOBILNOST MLADIH

Programski dokument Mladinskega sveta Slovenije